

22.1.2019

Julkinen

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi
mia.aronen@vm.fi

Finanssivalvonnan lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi poliittisesti merkittävistä julkisista tehtävistä (VM207:00/2018)

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Finanssivalvonnan lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi poliittisesti merkittävistä julkisista tehtävistä. Asetusluonnos liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) (2018/843) rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivin 2009/138/EY ja 2013/36/EY muuttamisesta kansalliseen täytäntöönpanoon.

Finanssivalvonta lausuu asiassa seuraavaa.

Asetusluonnoksen 1 § 1 momentti

Asetusluonnoksen 1 §:n 1 momentissa todetaan, että asetuksessa säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, jäljempänä rahanpesulaki, 1 luvun 4 §:n 11 kohdassa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä, joissa toimivaa tai toiminutta henkilöä on pidettävä poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä. Asetuksen otsikossa puolestaan käytetään termiä poliittisesti merkittävä julkinen tehtävä.

Finanssivalvonta haluaa kiinnittää huomiota, että kyse on *merkittävistä julkisista tehtävistä*, joskaan ei aina poliittisista tehtävistä. Esimerkiksi asetuseruonnoksen 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä ei voitane pitää poliittisina tehtävinä. Asetuksen 1 §:n 1 momentissa todetun lisäksi asiaa voisi selkeyttää muistiossa ja lisäksi harkita, olisiko syytä muuttaa asetuksen nimi muotoon valtioneuvoston *asetus merkittävistä julkisista tehtävistä*.

Asetusluonnoksen 1 § 2 momentti

Asetusluonnoksen 1 § 2 momentissa todetaan, että mitä asetuksessa säädetään merkittävistä julkisista tehtävistä, sovelletaan myös vieraan valtion edustajiin, jotka toimivat vastaavissa tehtävissä toisessa valtiossa. Perustelumuongiossa todetaan, että asetusta sovellettaisiin myös ulkomaalaisiin poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin. Ulkomaalaisella poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä tarkoitettaisiin sellaista henkilöä, joka toimii jossakin muussa valtiossa kuin Suomessa poliittisesti merkittävässä julkisessa tehtävässä.

22.1.2019

Operatiiviset riskit, Viivi Jantunen

Julkinen

Rahanpesulain 1 luvun 4 § 11 kohdassa säädetään jo yleisellä tasolla niistä julkisista tehtävistä, joissa toimivia henkilöitä voidaan pitää poliittisesti vaikutusvaltaisina henkilöinä. Rahanpesulain määritelmä koskee sekä Suomessa että ulkomailta mainituissa tehtävissä toimivia. Nyt lausuttavana olevan asetuksen tarkoituksena on säätää kansallisesti niistä tehtävistä, joita Suomessa tulee pitää direktiivin ja lain tarkoittamina merkittävinä julkisina tehtävinä. Näin ollen viittaus toisen valtion vastaaviin tehtäviin on rahanpesulaissa jo olevan määritelmä huomioiden tarpeeton.

Jokaisen EU jäsenvaltion tulee toimittaa lausuttavana olevaa asetusta vastaava listaus EU:n komissiolle. Jos asetuseräluonnoksen 1 § 2 momentti halutaan säilyttää sellaisenaan, tulisi perustelumuistiossa ottaa kantaa siihen, miten komissiolle toimitettujen listojen ja kansallisen asetuksen mahdollinen ristiriita ratkaistaisiin.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan asetuksen 1 §:n 2 momentin voisi poistaa tai tarvittaessa korvata viittauksella muiden jäsenvaltioiden Euroopan unionin komissiolle toimittamiin, viidennen rahanpesudirektiivin 20 a artiklassa tarkoitettuihin listoihin.

Asetuseräluonnoksen 11 §

Asetuksen 11 §:ssä säädettäisiin siitä, ketä tulisi pitää kansainvälisen yhteisön johtajana, varajohtajana ja hallituksen jäsenenä.

Kansainvälisen yhteisön johdon määrittely edellyttää sitä, että ensin on määriteltävä kansainvälinen yhteisö. Perustelumuistiossa on mainittu FATFin kansainvälisen yhteisön määritelmä. Finanssivalvonta katsoo, että kansainvälisen yhteisön määritelmä voitaisiin tuoda osaksi 11 §:n pykälätekstiä. Perusteluissa tulisi selvittää sitä, mitä tarkoitetaan järjestön tunnistamisella lainsäädännössä. Lisäksi tulisi selkeyttää sitä, pidetäänkö Suomessa asetuksen tarkoittamina kansainvälisinä yhteisöinä sellaisia yhteisöjä, joiden jäsenmaa Suomi ei ole.

Asetuseräluonnoksen 11 §:n luetteloa kansainvälisistä yhteisöistä voisi täydentää viittauksilla niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joilla ko. yhteisöt on tunnustettu. Euroopan unionin organisaatioiden osalta tulisi pystyä tarkasti määrittelemään se, minkä tasoisia organisaatioita tarkoitetaan.

Perustelumuistiossa todetaan, että EU:n jäsenvaltioiden tulee pyytää niihin akkreditoituja kansainvälisiä järjestöjä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luetteloa merkittävistä julkisista tehtävistä. Muistiossa tulisi tarkentaa, mitä akkreditoinnilla tarkoitetaan. Lisäksi tulisi määritellä, kenen vastuulla kansallisesti on pyytää mainitut listat ja onko tarpeen kansallisessa lainsäädännössä osoittaa kansainvälisille yhteisöille velvollisuus laatia ja pitää ajan tasalla luetteloa vai velvoittaako direktiivi kansainvälisiä yhteisöjä suoraan.

22.1.2019

Operatiiviset riskit, Viivi Jantunen

Julkinen

Perustelumuistion johdanto

Perustelumuistion sivun 2 toisessa kappaleessa todetaan, ettei asetusta tulisi tulkita tavalla, jossa asiakkaan oma ilmoitus ja sen vastaavuus asetuksessa mainittujen tehtävänimikkeiden kanssa johtaa automaattisesti poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön asemaan tai sen poissulkemiseen. Arvioinnin tulisi olla luonteeltaan kokonaisarviointia.

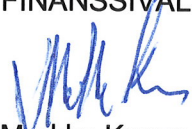
Finanssivalvonta pyytää tarkentamaan sitä, mitä muistiossa tarkoitetaan. Muistiosta ei käy ilmi, tarkoitetaanko tällä sitä, että henkilön oman ilmoituksen lisäksi voi olla syytä varmistaa muista lähteistä, toimiiko tämä tosiasiallisesti ko. tehtävässä vai sitä, että jossain tilanteessa asetuksessa mainitussa tehtävässä toimivaa henkilöä ei olisikaan syytä pitää poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä.

Perustelumuistion sivun 2 neljännessä kappaleessa todetaan, että mikäli henkilö on nimitetty tai hoitaa poliittisesti vaikutusvaltaista tehtävää, saa henkilö myös poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön aseman. Nimitys ja tehtävä johtaa myös poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilön läheisten, yhtiökumppaneiden ja tosiasiallisten edunsaajien aseman arviointiin rahanpesulaissa tarkemmin säädetyllä tavalla.

Finanssivalvonta toivoo tarkennusta siihen, mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan tosiasiallisten edunsaajien aseman arvioinnilla. Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö on luonnollinen henkilö eikä lainsäädäntö tunne luonnollisen henkilön tosiasiallista edunsaajaa. Perustelumuistion ei selviä, tarkoitetaanko tässä sitä, että jos yhtiön tosiasiallinen edunsaaja nimitetään merkittävään julkiseen tehtävään, tulee yhtiön asiakkuutta käsitellä rahanpesulain 3 luvun 13 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan sääntelyyn kaivattaisiin myös tarkennusta siihen, mikä vaikutus asiakkaan tuntemismenettelyyn on sillä, että poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, tämän perheenjäsen tai yhtiökumppani on hallituksen jäsenenä tosiasiallinen edunsaaja (ResL 1 luku 5 § 4 momentti ja 7 §). Käytännön soveltamistilanteissa on esiintynyt epävarmuutta esimerkiksi sen suhteen, edellyttääkö riskiperusteinen lähestymistapa rahanpesulain 3 luvun 13 § 3 momentin mukaista tehostetun tuntemismenettelyn noudattamista silloin, kun ilmoitusvelvollisen asiakkaana olevan asunto-osakeyhtiön hallituksen jäsenenä on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai tämän lähipiiriin kuuluva.

FINANSSIIVALVONTA

Markku Koponen
ToimistopäällikköViivi Jantunen
Riskiasiantuntija